

Constituțiile autoritare și totalitare din România

Schița lecției

1. Constituții autoritare
2. Constituții totalitare

Constituții autoritare

Constituția din 1938

Context și cauze

- eșecul partidelor politice de a obține 40% din sufragii la alegerile parlamentare din decembrie 1937
- instaurarea regimului autoritar al lui Carol al II-lea

Trăsături

- a fost promulgată la data de 27 februarie 1938
- a fost în vigoare între anii 1938-1944
- a sporit puterile regelui
- a fost precedată de două acte, unul constituțional și unul neconstituțional
 - decretul regal nr. 856 din 11 februarie 1938 prevedea introducerea stării de asediu pe tot cuprinsul statului pe durată nelimitată, fără nici o expunere de motive
 - comunicatul nr. 32 din 15 februarie 1938 emis de Casa Regală suspenda audiențele la rege pe timp nelimitat

Prevederi

- Regatul României este un stat național, unitar și indivizibil

- teritoriul României este inalienabil
- introducerea pedepsei cu moartea pentru atentate contra suveranului, membrilor familiei regale, șefilor statelor străine și demnitarilor statului
- teritoriul României era împărțit în ținuturi, conduse de rezidenți regali
- zăcămintele miniere și bogățiile de orice natură ale subsolului aparțin statului
 - sunt exceptate masele de roci comune, carierele de materiale de construcție și depozitele de turbă
- era interzisă propaganda politică în lăcașurile de cult
- drepturile și libertățile cetățenești sunt recunoscute, indiferent de originea etnică și religie
 - libertatea conștiinței
 - libertatea învățământului
 - libertatea presei
 - libertatea întrunirilor
 - libertatea de asociere
 - dreptul la proprietate (inviolabilă)
 - votul universal
 - votau toți cei care aveau vârsta de 30 de ani împliniți și practicau o meserie din următoarele categorii: agricultură, muncă manuală, comerț, industrie, ocupații intelectuale
 - femeile aveau drept de vot (era pentru prima dată, în istoria României, când femeile obțineau drept de vot)
- principiul separării puterilor în stat era doar formal
 - puterea legislativă era exercitată de Rege prin intermediul Parlamentului
 - Trăsăturile Parlamentului
 - Parlamentul avea un rol decorativ -> se întrunea doar la inițiativa regelui, cel puțin o dată pe an
 - Parlamentul era bicameral: era format din Adunarea Deputaților și Senat
 - în Adunarea Deputaților puteau fi aleși doar reprezentanți ai diferitelor meserii -> era instalat un regim al breslelor
 - o parte din senatori erau numiți de Rege

- Atribuțiile regelui
 - are inițiativă legislativă
 - sancționează și promulgă legile
 - poate refuza sancțiunea
- puterea executivă era exercitată de Rege prin intermediul Guvernului
 - Trăsăturile Guvernului
 - răspundea în fața Regelui
 - miniștrii răspundeau pentru actele contrasemnate
 - Atribuțiile Regelui
 - persoana regelui este inviolabilă
 - poate guverna prin decrete-legi
 - are dreptul de a dizolva Parlamentul
 - numește și revocă miniștrii
 - este comandantul armatei
 - are dreptul de a bate monedă
 - conferă ordine și decorații
 - are dreptul de a declara război și de a încheia pace
- puterea judecătorească era executată de instanțele de judecată
 - hotărârile judecătorești se pronunțau în virtutea legii
 - hotărârile judecătorești se executau în numele Regelui

Constituții totalitare

Constituția din 1948

Context și cauze

- abdicarea regelui Mihai I
- instaurarea regimului comunist

Trăsături

- a fost promulgată la data de 13 aprilie 1948
- a fost inspirată din Constituția sovietică din 1936

- legitima noul regim politic instaurat (comunist)
- schimbă numele țării -> Republica Populară Română
- principiul separării puterilor în stat era încălcat -> Marea Adunare Națională este organul suprem al puterii
- prevederile economice primează în fața celor politice

Prevederi

- Republica Populară Română este un stat popular, unitar, independent și suveran
- Republica Populară Română a luat ființă prin lupta dusă de popor, în frunte cu clasa muncitoare, împotriva fascismului, reacțiunii și imperialismului
- proprietatea privată poate trece în proprietatea statului dacă interesul general o cere
 - se făcea referire la mijloacele de producție, bănci și societățile de asigurare
- drepturile și libertățile cetățenești sunt recunoscute, indiferent de naționalitate, rasă, religie, sex sau grad de cultură, însă nu sunt respectate
 - dreptul la muncă
 - dreptul la odihnă
 - libertatea conștiinței
 - libertatea religioasă
 - votul universal
 - votau toți cei care aveau vârsta de 18 ani împliniți
- principiul separării puterilor în stat era încălcat
 - Marea Adunare Națională este organul suprem al Republicii Populare Române
 - este unicul organ legislativ al țării
 - este aleasă pe o perioadă de 4 ani
 - formează Guvernul
 - modifică Constituția
 - acordă amnistie
 - puterea judecătorească era exercitată de Curtea Supremă și organele de judecată

- este supusă factorului politic, deoarece primul președinte, președinții și membrii Curții Supreme erau numiți de Prezidiul Marii Adunări Naționale
- puterea executivă este deținută de Consiliul de Miniștri (Guvern)
 - răspunde în fața Marii Adunări Naționale sau în fața Prezidiului Marii Adunări Naționale

Constituția din 1952

Context și cauze

- subordonarea României intereselor URSS

Trăsături

- a fost promulgată la data de 24 septembrie 1952
- arată dependența statului român față de URSS

Republica Populară Română a luat naștere ca urmare a victoriei istorice a Uniunii Sovietice asupra fascismului german și a eliberării României de către glorioasa Armata Sovietică, eliberare care a dat putință poporului muncitor, în frunte cu clasa muncitoare condusă de Partidul Comunist, să doboare dictatura fascistă, să nimicească puterea claselor exploatoare și să făurească statul de democrație populară, care corespunde pe deplin intereselor și năzuințelor maselor populare din România

- Făurirea și întărirea statului de democrație populară, prietenia și alianța cu marea Uniune Sovietică, sprijinul și ajutorul ei dezinteresat și frățesc asigură independența, suveranitatea de stat, dezvoltarea și înflorirea Republicii Populare Române
- Politica externă a Republicii Populare Române este o politică de apărare a păcii, de prietenie și alianță cu Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste și cu țările de democrație populară, o politică de pace și prietenie cu toate popoarele iubitoare de pace

Prevederi

- Baza puterii populare în Republica Populară Română este alianța clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare, în care rolul conducător aparține clasei muncitoare
- Republica Populară Română s-a născut și s-a întărit ca rezultat al eliberării țării de către forțele armate ale Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste de sub jugul fascismului și de sub dominația imperialistă, ca rezultat al doborârii puterii moșierilor și capitaliștilor de către masele de la orașe și sate în frunte cu clasa muncitoare, sub conducerea Partidului Comunist Român
- Viața economică a Republicii Populare Române se dezvoltă pe baza planului de stat al economiei naționale, în interesul construirii socialismului, creșterii neîncetate a bunei stări materiale și culturale a oamenilor muncii, întăririi independenței naționale a țării și a capacității ei de apărare
- Statul român este un stat unitar, suveran și independent
- Comerțul exterior este monopol de stat
- drepturile și libertățile cetățenești sunt recunoscute, indiferent de naționalitate sau rasă, însă nu sunt respectate
 - dreptul la muncă
 - dreptul la odihnă
 - libertatea conștiinței
 - libertatea religioasă
 - votul universal
 - votau toți cei care aveau vârsta de 18 ani împliniți
- principiul separării puterilor în stat era încălcat
 - Marea Adunare Națională este organul suprem al Republicii Populare Române
 - este unicul organ legislativ al țării
 - este aleasă pe o perioadă de 4 ani
 - formează Guvernul
 - modifică Constituția
 - acordă amnistie
 - puterea judecătorească era exercitată de Tribunalul Suprem și organele de judecată

- este supusă factorului politic, deoarece Tribunalul Suprem era ales de Marea Adunare Națională pe o perioadă de 5 ani
- puterea executivă este deținută de Consiliul de Miniștri (Guvern)
- răspunde în fața Marii Adunări Naționale sau în fața Prezidiului Marii Adunări Naționale

Constituția din 1965

Context și cauze

- moartea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej
- venirea la putere a lui Nicolae Ceaușescu

Trăsături

- a fost promulgată la data de 21 august 1965
- legitima noua putere
- schimbă numele țării -> Republica Socialistă România
- principiul separării puterilor în stat era încălcat -> forța politică conducătoare a întregii societăți este Partidul Comunist Român
- a fost revizuită în 1974 prin introducerea funcției de președinte al Republicii Socialiste România, pentru Nicolae Ceaușescu

Prevederi

- Teritoriul țării este inalienabil și indivizibil
- Republica Socialistă România este stat al oamenilor muncii de la orașe și sate, suveran, independent și unitar
- Forța politică conducătoare a întregii societăți este Partidul Comunist Român
- Economia națională a României este o economie socialistă, bazată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție
- Comerțul exterior este monopol de stat
- drepturile și libertățile cetățenești sunt recunoscute, indiferent de naționalitate, rasă, sex sau religie, însă nu sunt respectate
 - dreptul la odihnă

- dreptul la asigurare materială de bătrânețe
- dreptul la învățătură
- ocrotirea familiei
- votul universal
 - votau toți cei care aveau vârsta de 18 ani împliniți
- principiul separării puterilor în stat era încălcat
 - Marea Adunare Națională este organul suprem al Republicii Socialiste România
 - este unicul organ legislativ al țării
 - este aleasă pe o perioadă de 5 ani
 - formează Guvernul
 - modifică Constituția
 - acordă amnistie
 - puterea judecătorească era exercitată de Tribunalul Suprem și organele de judecată
 - este supusă factorului politic, deoarece Tribunalul Suprem era ales de Marea Adunare Națională
 - puterea executivă este deținută de Consiliul de Miniștri (Guvern)
 - răspunde în fața Marii Adunări Naționale sau în fața Prezidiului Marii Adunări Naționale